

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ОСТАПЕНКО О. М.

УДК 631.1.02:368.5:330.131.7

Остапенко О. М. Життєвий цикл договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств

Розглядається питання з'ясування сутності, значення та дослідження складових договору страхування щодо регулювання відносин між поставачами страхових послуг (страховиками) і сільськогосподарськими підприємствами (страхувальниками). Крім того, наводиться до розгляду авторська модель життєвого циклу договору страхування сільськогосподарських ризиків через виділення основних його етапів: 1) подання заяви – як точки відліку виникнення відносин між страховою компанією та сільськогосподарськими підприємствами; 2) оцінка об'єкта, який підлягає страхуванню; 3) оцінка ризиків за ним; 4) визначення страхової суми; 5) встановлення величини страхового внеску; 6) укладання договору; 7) виплата страхового відшкодування в разі настання страхового випадку; 8) заява від сільськогосподарських підприємств – як нове дихання відносин щодо страхування об'єктів від ризиків. Крім того, здійснено опис циклу Шухарта – Демінга в контексті договору страхування.

Ключові слова: страховий договір, заява, життєвий цикл.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 10.

Остапенко Ольга Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту, Полтавська державна аграрна академія (вул. Сквороди, 1/3., Полтава, 36003, Україна)

E-mail: ostapenko13@meta.ua

УДК 631.1.02:368.5:330.131.7

UDC 631.1.02:368.5:330.131.7

Остапенко О. Н. Жизненный цикл договора страхования рисков сельскохозяйственных предприятий

Ostapenko O. N. Life Cycle of an Agreement Insuring Risks of an Agricultural Company

Рассматривается вопрос выяснения сущности, значения и исследования составляющих договора страхования по регулированию отношений между поставщиками страховых услуг (страховщиками) и сельскохозяйственными предприятиями (страхователями). Кроме того, даётся к рассмотрению авторская модель жизненного цикла договора страхования сельскохозяйственных рисков через выделение основных его этапов: 1) подача заявления – как точка отсчета возникновения отношений между страховой компанией и сельскохозяйственными предприятиями; 2) оценка объекта, подлежащего страхованию; 3) оценка рисков по ним; 4) определение страховой суммы; 5) установление величины страхового взноса; 6) заключение договора; 7) выплата страхового возмещения в случае наступления страхового случая; 8) заявление от сельскохозяйственных предприятий – как новое дыхание отношений по страхованию объектов от рисков со страховыми компаниями. Кроме того, осуществлено описание цикла Шухарта – Деминга в контексте договора страхования.

The article considers the issue of clarification of essence, importance and study of components of an insurance agreement on regulation of relations between suppliers of insurance services (insurers) and agricultural companies (insureds). Moreover, it provides for consideration the author's model of a life cycle of an agreement that insures agricultural risks through allocation of its main stages: 1) submission of an application – as the starting point of appearance of relations between an insurance company and agricultural companies; 2) valuation of the insured object; 3) assessment of risks; 4) assessment of the insurance sum; 5) setting the size of the insurance premium; 6) making an agreement; 7) payment of the insurance money in the event of the insured accident; 8) application from agricultural companies – as a new level of relations on insuring objects from risks with insurance companies. Moreover, the article describes the Shewhart – Deming cycle in the context of an insurance agreement.

Key words: insurance agreement, application, life cycle.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Ключевые слова: страховой договор, заявление, жизненный цикл.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Остапенко Ольга Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов и кредита, Полтавская государственная аграрная академия (ул. Сквороды, 1/3., Полтава, 36003, Украина)

E-mail: ostapenko13@meta.ua

Ostapenko Olga N. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance and Credit, Poltava State Agrarian Academy (vul. Skovorody, 1/3., Poltava, 36003, Ukraine)

E-mail: ostapenko13@meta.ua

Страхування – це вид цивільно-правових відносин із захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків) за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати ними страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) [2]. При цьому, інструментом захисту та джерелом регулювання питань відшкодування збитків, що були спричинені підприємствам, зокрема, сільськогосподарським, у результаті настання страхових випадків за даних відносин виступає договір страхування як традиційна форма їх врегулювання.

Дослідження питання необхідності та значення договору страхування за регулювання відносин між страховою компанією та страхувальниками на сьогодні не є повністю вивченим, навіть враховуючи детальний опис договору в рамках загальної теорії права.

Аналіз наукової літератури показав, що на сьогодні багато вчених займається розв'язанням окресленої проблематики, а саме: М. М. Александрова, З. Р. Бахрієва, Р. О. Стефанчук, С. С. Осадець, Н. М. Пархоменко, Н. Н. Нікуліна, С. В. Березіна та ін. Незважаючи на велику кількість наукових праць, серед провідних експертів не існує спільної думки щодо структури договору страхування, яка б відповідала сучасним потребам сільськогосподарських підприємств, і чіткого розмежування етапів його дії.

Виходячи з цього, потребує дослідження питання визначення основних етапів реалізації договору страхування щодо захисту інтересів сільськогосподарських підприємств, що забезпечить розуміння його змісту.

Процес укладання та підписання договору страхування здійснюється після обрання сільськогосподар-

ськими підприємствами страхової компанії, яка б задовольняла їх вимоги та інтереси. Тож страховий договір є основним документом, який визначає відносини, що виникають між страховиком і виробником сільськогосподарської продукції (страхувальником), який бажає застрахувати свої «страхи», що пов'язані з такими об'єктами страхування, як сільськогосподарські культури або тварини, сільськогосподарська техніка та обладнання.

За договором страхування одна сторона (постачальник страхових послуг – страховик) зобов'язується у разі настання певної страхової події (страхового випадку) виплатити другій стороні (сільськогосподарському підприємстві – страхувальникові) або іншій особі, визначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору [2]. Отже, договір страхування є двостороннім, платним, строковим, консенсуальним [1, с. 13].

Внаслідок цього процес підготовки, підписання та дії договору страхування сільськогосподарських ризиків можна визначити як його життєвий цикл, що складається з різних етапів. Для розуміння особливостей життєвого циклу договору страхування звернемось до трактування категорії «цикл», що подається в економічних словниках. Найбільш живі визначення категорії «цикл» наведено в *табл. 1*.

Вільна енциклопедія «Вікіпедія» трактує поняття цикл таким чином: цикл (латинською *cyclus*, від грецької *kuklos* – круг) – завершена послідовність функціонування матеріально-технічних компонентів об'єкта (явища) в просторі та часі. Коло подій, явищ, частин [3].

А відтак, опираючись на згадані трактування, життєвий цикл договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств можна представити у такий спосіб (*рис. 1*).

Таблиця 1

Дефініції категорії «цикл»

Джерело	Зміст
Вікісловник: http://ru.wiktionary.org/wiki/Цикл	Повторювана в часі послідовність подій, процесів або явищ
Єфремова: Електронний ресурс: http://tolslovar.ru/ts773.html	Сукупність взаємопов'язаних явищ, процесів, робіт, що утворюють закінчений круг розвитку протягом певного проміжку часу
Великий енциклопедичний словник: Електронний ресурс: http://www.vedu.ru/bigencdic/69853	Сукупність явищ, процесів, складова кругообіг протягом відомого проміжку часу (наприклад, річний цикл)

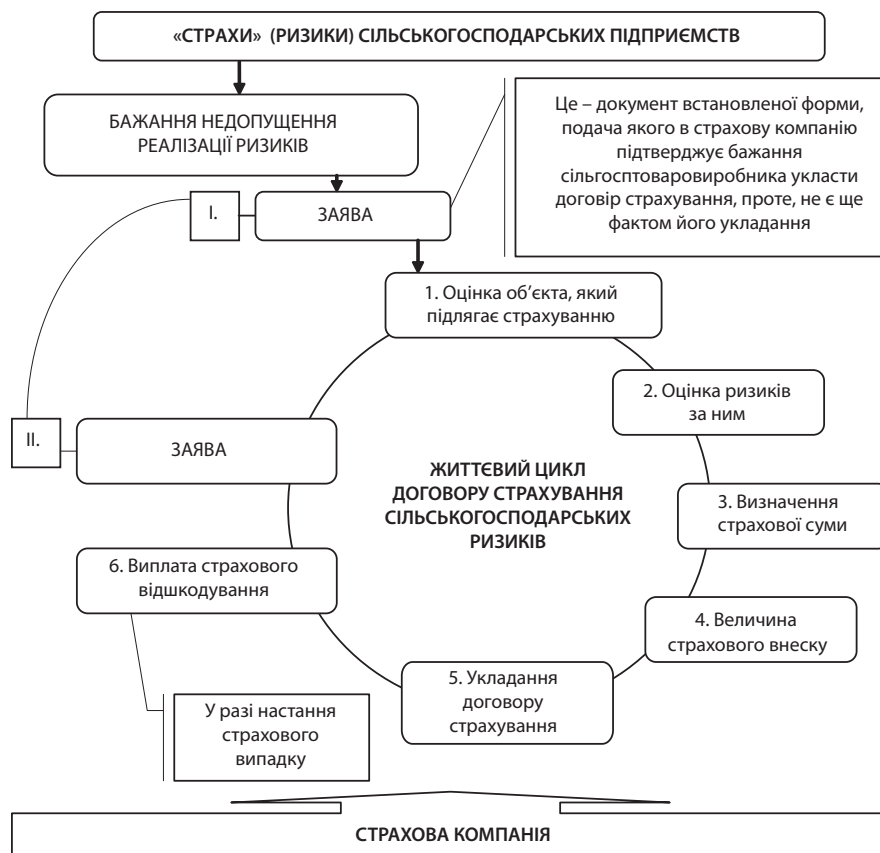


Рис. 1. Модель життєвого циклу договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств*

* Розроблено автором самостійно.

Тож, розроблена модель життєвого циклу договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств нагадує цикл Шухарта – Демінга (модель безперервного поліпшення процесів, цикл PDCA – планування (Plan), роби (Do), перевіряй (Check), впливай (Act), використання якого дозволяє ефективно керувати страховими компаніями процесом підготовки та укладання договору страхування сільськогосподарських ризиків на системній основі (рис. 2).

У нашому випадку етап планування (Plan) представлено заявою на страхування. Операції по огляду об'єкта страхування, оцінці ризиків, що пов'язані з об'єктом, визначення страхової суми та величини страхового внеску – це операції етапу (Do). До операцій (Check) відносимо безпосередньо договір страхування. До операцій (Act) відносимо виплату страхового відшкодування – етап врегулювання збитків (у разі настання страхових випадків).

Таким чином, методологія PDCA являє собою найпростіший алгоритм дій керівника з управління процесом, у нашому випадку розглядається управління процесом підготовки, підписання та реалізації договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств і досягнення цілей від його дії.

Система управління життєвим циклом договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств починається з планування.

1. *Етап планування* передбачає: встановлення цілей і процесів, необхідних для досягнення визначеної мети, планування робіт з досягнення цілей процесу і задоволення потреб, вимог та інтересів споживача-страхувальника, планування, виділення і розподілу необхідних ресурсів, що прописуються в заяві для прийняття об'єктів на страхування.

2. *Етап виконання* передбачає: виконання запланованих робіт щодо оцінки об'єкта страхування та ризиків, які приймаються на страхування, та ін.

3. *Етап перевірки* включає: збір інформації, її вивчення, прийняття рішення про страхування об'єкта (об'єктів) та контроль результату на основі ключових оціночних показників, що вийшли в ході виконання процесу страхування ризиків сільськогосподарських підприємств, виявлення та аналіз причин настання ризиків.

4. *Вплив (управління, коректування):* прийняття заходів щодо усунення наслідків настання ризиків через відшкодування завданих збитків.

Розглянемо основні стадії життєвого циклу договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств (див. рис. 1). Перш за все, визначимо нормативно-правову базу, яка висуває основні вимоги до страхового договору та гарантує його правомочність: Цивільний кодекс України (глава 67) [4], Господарський кодекс України (параграф 2 глава 35, стаття 354) [5], Закон України «Про страхування» [2].

Договори страхування укладаються відповідно до правил страхування, які при добровільній формі страхування формуються страховиком самостійно відповідно до вимог Закону України «Про страхування» і підлягають реєстрації в Уповноваженому органі (Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг) у складі пакету документів при видачі їй ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування. Правила «гри» за обов'язкової форми страхування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Правила страхування за своєю природою є локальним нормативним актом для страховика і, не будучи правовим актом, не мають юридичної сили, та не є обов'язковими для страхувальника. Для того, щоб ці правила стали джерелом регулювання страхового правовідношення та обов'язковими для обох сторін, вони тим чи іншим чином мають бути вписані у договір страхування [1, с. 14]

Суттєвим моментом при визначенні змісту договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств, що впливають з об'єктів аграрного спрямування (продукція галузей рослинництва та тваринництва, сільськогосподарська техніка) є те, що:

– договори страхування сільськогосподарських культур розробляються відповідно до Правил страхування, які встановлюються страховиком та підлягають реєстрації в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України;

– договори страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків розробляються відповідно до Правил проведення обов'язкового страхуван-

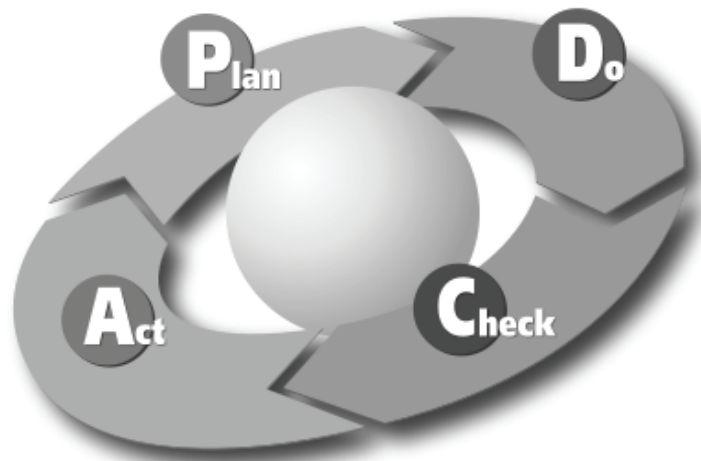


Рис. 2. Цикл Шухарта – Демінга [8, 9]

ня тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків, а також Типового договору страхування тварин, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 590 [6].

Точкою відліку виникнення відносин між страховою компанією та сільськогосподарськими підприємствами (страхувальниками) можна вважати заяву, яку складає та подає до страхової компанії страхувальник. Ціль цього етапу – бажання уникнути втрат майнового та фінансового характеру через настання сільськогосподарських ризиків та не отримати психологічного утиску. Перелік класичних питань, що прописуються в заяві, наведено в *табл. 2*.

Сформульовані питання страховими компаніями й обґрунтовані відповіді на них сільськогосподарськими підприємствами фактично виконують роль критеріїв прийняття остаточного рішення про можливість страхування об'єктів аграрного характеру та ризиків, що їм характерні.

Результати попередньої оцінки на основі подання заяви про можливість застрахувати страховими компа-

ніями ризику сільськогосподарських підприємств мають дати відповідь на такі питання:

– чи достатньо буде коштів у страхової компанії для того, щоб відповісти за збитками перед сільськогосподарськими підприємствами? Це актуальне питання, оскільки сільськогосподарські ризики за їх реалізації носять в більшості випадків одночасний, масовий та масштабний характер;

– за яких умов страхування буде вважатися доцільним та ефективним (за умови уточнення основних складових)?

У результаті попереднього розгляду заяви може бути прийнято одне з таких рішень:

1) відсіювання заяви сільськогосподарського підприємства;

2) приймання заяви та початок процесу підготовки, укладання та реалізації договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств.

Наступним етапом життєвого циклу договору страхування є процедура комплексної оцінки:

– об'єкта який підлягає страхуванню; }
 – ризиків, що пов'язані з ним. } Андеррайтингові розрахунки

Таблиця 2

Питання, що розглядаються в заяві за страхування сільськогосподарської продукції

Перелік типових питань заяви на страхування сільськогосподарських культур	Перелік типових питань заяви на страхування тварин
1. Спеціалізація господарства, його місцерозташування, форма власності. 2. Площа сільськогосподарських угідь та структура посівної площі в поточному році (скільки гектарів відведено під кожну з культур, які вирощуються в господарстві). 3. Посівна площа культури, що страхується, за підрозділами господарства у поточному році. 4. Ґрунтовий покрив на території господарства, вміст гумусу у %, рН ґрунту. 5. Чи є сільськогосподарські культури предметом застави? Якщо це так, то необхідно надати інформацію про договір застави, кредитний договір і банк, який видав кредит. Варто мати копії цих договорів із собою. 6. Професійний досвід у сфері сільськогосподарського виробництва керівника та головного агронома страхувальника: їхні освіта, загальний стаж роботи в сільському господарстві та стаж роботи в конкретному господарстві. 7. Інформація про культуру, яка повинна бути застрахована. 8. Інформація про предмет договору страхування. 9. Додаткова інформація про предмет страхування, що визначається експертом або надається господарством при проведенні передстрахового огляду.	1. Інформація про тварин, заявлених на страхування: вид тварин, порода, вікові групи, кількість голів: племінні, на відгодівлі, молочне стадо і т. д. 2. Інформація про вартість цих тварин та визначена по них страхова сума (вказується також вік кожної тварини, а також на підставі чого визначається загальна страхова сума: балансова вартість, середньоринкова ціна або вартість за договором застави). 3. Ризики, які необхідно застрахувати: загибель, падіж, вимушений забій, втрата застрахованих тварин з обставин, передбачених умовами страхування (хвороби, стихійні лиха, пожежа, нещасні випадки, крадіжка, грабіж). 4. Відомості про ферму, пташник (приміщення), у якому утримуються тварини (заповнюється за кожною окремою фермою, пташником – окремим приміщенням). 5. Відомості про тварин: загальний стан тварин, випадки захворювань за останні шість місяців, чи встановлений карантин по заразних захворюваннях у регіоні розташування ферми, наявність тварин, які перебувають на карантині у господарстві, причини перебування тварин на карантині та ін. 6. Чи існують природні, кліматичні, геофізичні чинники, що можуть призвести до загибелі (ушкодження) тварин, наприклад, підвищена сейсмонезбезпека, небезпека ураганів, небезпека обвалів або інших чинників. 7. Наявність та стан інженерних систем на фермі. 8. Чи є приписи органів державних служб: пожежного нагляду, енергонагляду, ветеринарної служби (потрібно вказати реквізити актів перевірки). 9. Інформація щодо обслуговування: наявність ветеринарного лікаря та зоотехніка, стаж їх роботи, кількість обслуговуючого персоналу загалом. 10. Інформація щодо наявної кормової бази в господарстві, кількість кормових одиниць на одну голову на добу тощо. 11. Інформація щодо систем протипожежного захисту та систем і засобів забезпечення безпеки. 12. Інформація про збитки: чи були збитки за останні 2 роки, у тому числі за попередній рік, і з яких причин
Перелік типових питань заяви на страхування сільськогосподарської техніки	
1. Найменування та реквізити страхувальника. 2. Вартість страхування. 3. Страхові ризики. 4. Додаткова інформація щодо об'єкта страхування. 5. Опис майна. 6. Інше	

Після оцінки об'єкта страхування, ризиків, що пов'язані з ним, здійснюється оцінка фінансового забезпечення дії договору страхування через встановлення величини страхового внеску та визначення страхової суми. Результати ітерації прописуються безпосередньо у договорі страхування.

До всього сказаного буде доречним вислів Василя Ключевського «...великий успіх складається із великої кількості передбачених і продуманих дрібниць» [7].

Основним змістом етапу підготовки укладання договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств є:

- 1) формування принципів укладання договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств;
- 2) складання графіку внесення страхових платежів сільськогосподарськими підприємствами до обраної страхової компанії;
- 3) розробка процедури укладання договору страхування сільськогосподарських ризиків.

Виходить, що укладання договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств можна вважати заключним етапом, що передує етапу його реалізації.

Управління процесом реалізації договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств полягає у здійсненні спеціалістами страхових компаній компетентних рішень, що спрямовані на досягнення цілі функціонування договору – забезпечення страховим захистом страхувальника (сільськогосподарське підприємство) через відшкодування завданих збитків, що виникають при здійсненні страхових випадків. Для реалізації означеної мети страхова компанія має забезпечити:

- виконання зобов'язань перед страхувальником у визначені строки;
- виконання зобов'язань перед страхувальником у повному обсязі;
- надання послуг страхувальникам на належному рівні (якість послуг).

Даний етап життєвого циклу договору страхування підтверджує, що процеси підготовки, укладання договору виконані в обсязі та на належному рівні, достатньому для регулювання відносин між учасниками страхових відносин.

Важливим моментом за реалізації договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств є його тривалість. При цьому, необхідно відмітити, що тривалість страхування сільськогосподарської продукції рослинництва та тваринництва різниться між собою. До того ж, на нашу думку, при визначенні періоду дії договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати:

- ✦ тривалість різних етапів життєвого циклу договору страхування;
- ✦ періодичність фінансування договору страхування для забезпечення відповідальності учасників страхових відносин між собою та для забезпечення дії договору;
- ✦ сезонність виробництва сільськогосподарських підприємств і реалізації продукції ними з метою точної оцінки пов'язаних з нею ризиків.

Щодо способу реалізації договору страхування, то у відповідності до діючого законодавства України, він має бути реалізований у письмовій формі. Останнє можливо здійснити двома способами:

- ✦ через складання договору страхування, підписаного сторонами;
- ✦ через оформлення страхового свідоцтва, полісу, сертифікату, які, згідно із законодавством, прирівнюються до договору у письмовій формі.

Для страхування сільськогосподарської продукції, тварин і сільськогосподарської техніки та обладнання страхові компанії оформляють виключно договір страхування. У законодавстві України визначено умови договору страхування, які мають бути обов'язково відображені в ньому. Такі умови визначено як «істотні умови договору», і до них відносять: предмет договору страхування; страховий випадок; розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов'язаний провести виплату у разі настання страхового випадку (страхова сума); розмір страхового платежу; строки сплати страхового платежу; строк договору (стаття 982 «Істотні умови договору страхування» ЦК України).

На нашу думку, звичайні умови договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств мають доповнитися моментом обов'язкового прописування особливостей застосування франшизи за страхування сільськогосподарської продукції та техніки – величини покриття сільськогосподарським підприємством збитку за рахунок власних коштів. Крім того, одним із факторів, що значно впливає на якість страхування сільськогосподарських підприємств, має бути чітка та повна типологізація сільськогосподарських страхових ризиків.

Висновки. Основоположним питанням в контексті визначення життєвого циклу договору страхування ризиків сільськогосподарських підприємств є чітке розмежування його етапів, що допомагає оптимізувати механізм регулювання відносин між постачальником страхових послуг і сільськогосподарськими підприємствами (страхувальниками), давши останньому учаснику страхових відносин можливість зосередитися на розвитку основного бізнесу, а іншому – страховій компанії – можливість виконувати свої функції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Судова практика розгляду цивільних справ, що виникають з договорів страхування // Вісник Верховного Суду України. Аналіз судової практики. – 2011. – № 8 (132). – С. 12 – 28.
2. Закон України «Про страхування» від 07.03.96 р. № 85/96-ВР / База даних «Законодавство України» (веб-сайт Верховної Ради України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>
3. Цикл [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Цикл>
4. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків» від 23 квітня 2003 р. № 590 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/590-2003>

7. **Ключевський В.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.genialnee.net/authors/Vasiliy_Osipovich_Klyuchevsky

8. **Deming, W. Edwards** *Out of the Crisis*. – MIT Center for Advanced Engineering Study, 1986. – ISBN 0-911379-01-0.

9. **Shewhart, Walter Andrew.** *Statistical Method from the Viewpoint of Quality Control*. – New York: Dover, 1939. – ISBN 0-486-65232-7.

REFERENCES

Deming, W. Edwards. *Out of the Crisis*: MIT Center for Advanced Engineering Study, 1986.

[Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>.

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/590-2003>.

“Sudova praktyka rozhljadu tsyvilnykh sprav, shcho vynykaiut z dohovoriv strakhuvannia” [Litigation civil proceedings arising from insurance contracts]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy. Analiz sudovoi praktyky*, no. 8(132) (2011): 12-28.

Shewhart, W. Andrew. *Statistical Method from the Viewpoint of Quality Control*. New York: Dover, 1939.

“Tsykl” [Cycle]. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Цикл>.

“Vasyl Kliuchevskiy” [Basil Klyuchevskii]. http://www.genialnee.net/authors/Vasiliy_Osipovich_Klyuchevsky

УДК 338.432

ОЦІНКА ДОСТАТНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ЯНЧЕНКО З. Б.

УДК 338.432

Янченко З. Б. Оцінка достатності інноваційного потенціалу аграрних підприємств

Стаття аналізує важливість здійснення оцінки інноваційного потенціалу підприємств як допоміжного інструменту для визначення та аналізу інноваційних потужностей і розглядає оцінку достатності інноваційного потенціалу підприємств як її частковий випадок. Автор пропонує ориєнтовну методологію здійснення оцінки достатності інноваційного потенціалу підприємств, адаптовану для аграрної сфери та засновану на концепції сталого розвитку, в основі якої лежить забезпечення високої ефективності аграрного виробництва, сприяння зростанню добробуту місцевих сільських громад і безпеки довкілля. Згадана методологія характеризує основні напрямки діяльності аграрних підприємств і заснована на оцінці рівня основних структурних складових їх інноваційного потенціалу, а саме: маркетингової, інформаційно-комунікаційної, виробничо-технологічної, кадрової, науково-технічної, організаційно-управлінської, фінансово-економічної та соціально-екологічної.

Ключові слова: інноваційний потенціал, структура, аграрна сфера, оцінка достатності інноваційного потенціалу, показники, сталий розвиток.

Табл.: 2. **Формул.:** 13. **Бібл.:** 8.

Янченко Зінаїда Борисівна – кандидат економічних наук, начальник департаменту економічного розвитку, торгівлі та міжнародного співробітництва, Житомирська обласна державна адміністрація (м-н ім. С. П. Королева, 1, Житомир, 10014, Україна)

E-mail: saviri@meta.ua

УДК 338.432

UDC 338.432

Янченко З. Б. Оценка достаточности инновационного потенциала аграрных предприятий

Статья анализирует значение проведения оценки инновационного потенциала предприятий как вспомогательного инструмента для определения и анализа инновационных мощностей и рассматривает оценку достаточности инновационного потенциала предприятия как ее частный случай. Автор предлагает ориентировочную методологию проведения оценки достаточности инновационного потенциала предприятий, адаптированную для аграрной сферы и основанную на концепции устойчивого развития, в основе которой лежит обеспечение высокой эффективности аграрного производства, повышения благосостояния местных сельских общин и безопасности окружающей среды. Вышеупомянутая методология характеризует основные направления деятельности аграрных предприятий и основана на оценке уровня основных структурных составляющих их инновационного потенциала, а именно: маркетинговой, информационно-коммуникационной, производственно-технологической, кадровой, научно-технической, организационно-управленческой, финансово-экономической и социально-экологической.

Ключевые слова: инновационный потенциал, структура, аграрная сфера, оценка достаточности инновационного потенциала, показатели, устойчивое развитие.

Табл.: 2. **Формул.:** 13. **Библ.:** 8.

Янченко Зинаида Борисовна – кандидат экономических наук, начальник департамента экономического развития, торговли и международного сотрудничества, Житомирская областная государственная администрация (м-н им. С. П. Королева, 1, Житомир, 10014, Украина)

E-mail: saviri@meta.ua

Yanchenko Z. B. Assessment of Sufficiency of Innovation Potential of Agrarian Companies

The article analyses importance of assessment of innovation potential of a company as an auxiliary tool for identification and analysis of innovation capacities and considers assessment of sufficiency of innovation potential of companies as its particular case. The author offers an orientation methodology of assessment of sufficiency of innovation potential of companies adapted for the agrarian sphere and based on the concept of stable development, in the basis of which is provision of high effectiveness of agrarian production, improvement of well-being of local rural districts and environmental safety. The above mentioned methodology characterises main directions of activity of agrarian companies and is based on assessment of the level of main structural components of their innovation potential, namely: marketing, information and communication, production and technological, personnel, scientific and technical, organisational and managerial, financial and economic, and socio-ecological.

Key words: innovation potential, structure, agrarian sphere, assessment of sufficiency of innovation potential, indicators, stable development

Tabl.: 2. **Formulae:** 13. **Bibl.:** 8.

Yanchenko Zinaida B. – Candidate of Sciences (Economics), Head of the Department, Department of Economic Development, Trade and International Collaboration, Zhytomyr Regional State Administration (m-n im. S. P. Korolyova, 1, Zhytomyr, 10014, Ukraine)

E mail: saviri@meta.ua